Region Stockholm

Regionstyrelsen **SÄRSKILT UTTALANDE**

Vänsterpartiet 2020-09-22

Ärende nr 7

RS 2020-0442

Yttrande över remiss - Strukturförändring och investering i hälso- och sjukvården - lärdomar från exemplet NKS

Vänsterpartiet deltar inte i beslutet.

Det är häpnadsväckande att regionen, i sitt svar på den utredning som avser klargöra turerna kring haveriet NKS, beskriver sitt eget arbete utan ett uns av verklig självkritik. Det tillhör det seriösa politiska ansvaret att kunna erkänna felaktiga beslut och öppna för en debatt hur något sådant ska undvikas i framtiden. Men tyvärr visar regionledningen återigen att den inte är kapabel att hantera NKS-skandalen.

Det handlar om en av de största och mest dyrbara skandalerna i Sveriges moderna historia. Vänsterpartiet anser att det var självklart och mycket bra att den här utredningen tillsattes. Regionledningen väljer istället att kritisera regeringen och ser utredning som riktad mot den egna regionen och ”en överträdelse av det kommunala självstyret”. Men så är inte fallet, självklart måste detta utredas seriöst så att något liknande inte inträffar igen. Den kritiken handlar både om bygget av sjukhuset och den nya verksamhetsmodellen. Alla regioner i Sverige har intresse att lära av detta misslyckande. Och det är också i alla skattebetalares intresse att något sådant gigantiskt slöseri med skattemedel aldrig får ske igen.

Personalen på Karolinska visste det från första början, och ett flertal vetenskapliga publikationer har senare klargjort, att planeringen av verksamhetsinnehållet på NKS skedde baklänges. Behovsanalysen och besluten om vilken verksamhet som skulle finnas i sjukhuset påbörjades och fattades först en bra bit in i byggprocessen. Detta har fått en rad allvarliga konsekvenser för både vården på sjukhuset och i hela regionen. Exempelvis har vård inte kunnat flytta ut till andra vårdgivare som planerat och utbildningsuppdraget har blivit lidande. NKS visade sig också vara så dysfunktionellt byggt eftersom ingen tog vara på personalens kunskaper och erfarenheter. Nu har flera avdelningar tvingats bli ombyggda. Personalen kan, trots det, fortfarande peka på kvarvarande allvarliga brister gällande lokalernas utformning.

Framtidsplanen tolkas av regionledningen som om den innebar att all sjukvård som ska flyttas ut från akutsjukhusen ska övergå i vårdval, vilket inte står i planen och vilket definitivt inte är något det råder politisk enighet om. Och det har absolut inget att göra med den nära vård som nu både beslutas om på nationell nivå och som också fortsätter utredas.

Det som skett i Region Stockholm är inte utveckling av god och nära vård, utan ett frisläppande av marknadens krafter på hälso- och sjukvårdsområdet. De så kallade vårdvalen, som egentligen ska kallas fri etableringsrätt, handlar om att släppa in privata vårdbolag som

har vinstintresset som drivkraft. Deras första ansvar går inte till patienterna, utan till aktieägarna. Ett sådant system har inte med god och nära vård att göra.

Det splittrar verksamheter där vi mer än någonsin behöver samordning och riskerar att bidra till stuprörsorganisationer när Framtidens hälso- och sjukvård tvärtom understryker behovet av gränsöverskridande teambaserade strukturer. Flera vårdval har visat sig vara kostnadsdrivande utan att kunna uppvisa motsvarande effekt i form av bättre vård. Istället bidrar de till att förstärka den ojämlika fördelningen av sjukvård i länet. De så kallade vårdvalen har också visat sig försvåra för utbildning, fortbildning och forskning.

Vården ska styras och planeras efter ett helhetsperspektiv där styrning såväl geografiskt som resursmässigt sker efter principerna jämlik vård och vård efter behov. För att uppnå detta behöver ansvaret för styrning och resursfördelning stärkas och förflyttas från marknaden till politiken. Vår grundinställning är att vården i huvudsak ska drivas i egen regi, inte minst för att undvika resursslöseri i form av onödiga kostnader och byråkrati.

Vänsterpartiet menar också att NKS behöver en fungerande akutmottagning och förlossningsmottagning. Tanken om att enbart ägna sig åt högspecialiserad vård är felaktig. Det är viktigt att vårdpersonalen också har möjlighet att möta alla sorter av patienter. All forskning visar att detta behövs för att kunna behålla sin kompetens. En sådan kombination underlättar också för fortbildning och forskning.

I utredningen formuleras ett antal rekommendationer utifrån de lärdomar utredaren menar kan dras av byggandet och planeringen av NKS. För Vänsterpartiet är detta viktigt, och vi menar att regionledningen har all anledning att seriöst lyssna på detta. Inte minst sedan Stockholmregionens egna revisorer redan tidigare konstaterat att regionen brister i utvärderingen av effekterna av olika åtgärder, hur de påverkar helheten och målen för framtidens hälso- och sjukvård.

Men det är också av vikt för landets alla andra regioner så ingen gör om samma allvarliga misstag. Vi anser därför också att det vore betydelsefullt att Statens haverikommission ges möjlighet att utveckla utredningsverksamheten inom hälso- och sjukvården.